

Bəşəri dəyərləri şüar edən Avropada islam xofu güclənir

Multikulturalizmi iflasa uğradan Avropa çıxılmaz vəziyyətdə qalıb

Artıq xeyli müddətdir ki, Avropanın bir çox dövlətləri multikulturalizmin iflasa uğraması iddiasını ortaya atmaqla, bu regionda islamofobiyanın güclənməsinə rəvac veriblər. Avropada güclənməkdə olan islamofobiyanı, təkcə Avropa üçün deyil, bütün bəşəriyyət üçün bir təhdid və təhlükə kimi qəbul etmək lazımdır. Məhz buna görə də noyabrın 14-də Bakıda keçirilən Dünya Dini Liderlərinin II Bakı Sammitində çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev də məsələyə xüsusi diqqət ayırır. Azərbaycanda keçirilən Zirvə Görüşü Avropadan fərqli olaraq bəşəriyyətin xilas olan multikulturalizmi, dini dözümlülüyü və tolerantlığı yenidən dünyanın gündəminə gətirdi.

Azərbaycanda bəşəri dəyərlərin xilas edilməsi yolları müzakirə olunduğu bir vaxtda özünü liberal-demokratiyanın beşiyi sayan Avropada müsəlmanlara qarşı şiddət davam edib. Ölkəmizdə dünya dini liderlərinin multikulturalizmi müzakirə etməsindən bir müddət sonra - noyabrın 26-da Norveçin Kristiansand şəhərinin mərkəzi küçələrinin birində müsəlmanlara qarşı SIAN adlı etiraz aksiyasının keçirilməsi də islamofobiyanın əyani təzahürüdür. "Norveçin İslamlaşmasını dayandır" şüarı ilə keçirilən aksiyada etirazçıların "Qurani-Kərim"i yandırmaları isə islama nifrətdən qaynaqlanır. Çünki normal təfəkkür sahibi olan insan "Kill All Muslims"- "Bütün müsəlmanları öldürün!" şüarı ilə çıxış etməz. Bununla belə, bu çağırışların adı hala çevrildiyi Avropada - demokratiyanın beşiyində gündəmin "Stop İslam" olması, bütün dünya üçün təhlükə yaradan amillərdən biri, bəlkə də birincisidir.

Bu təhlükələri təhlil edən Prezident İlham Əliyev Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə keçirilən mərasimdə çıxışı zamanı bu problemi xüsusi qeyd edib. Prezident qeyd edib ki, noyabr ayında Bakıda Dünya dini liderlərinin II Zirvə görüşü keçirilib, 70 ölkənin dini liderləri Bakıya toplaşmış və dünyada alternativ olmayan bir toplantının iştirakçıları olublar: "Mən iclaslarda bir-birinin yanında oturanlara fikir verirdim, əgər onlar başqa yerdə görüşsəydilər, bəlkə də başqa cür danışardılar. Amma oturublar, bir-birini dinləyirlər, bir-birinə salam verirlər. Biz bunu istəyirik. Çünki dünya başqa istiqamətdə gedir. Deyirlər ki, multikulturalizm ölüb, yoxdur. Müsəlman miqrantları qəfəsdə saxlayırlar, "Stop İslam" deyirlər, demokratiya beşikləri. Deyirlər ki, biz miqrantları qəbul edə bilirik- mən Avropa ölkələrini nəzərdə tuturam, ancaq müsəlman miqrantları yox. Deyirlər ki, multikulturalizm iflasa uğrayıb. Amma biz göstəririk ki, yox, elə deyil. Bu, siyasi iradədən, baxışlardan asılıdır, sən nə istəyirsən, hansı siyasət yürüdürsən? Bax, biz bu siyasəti yürüdürük. Bu siyasət yeganə düzgün siyasətdir. Əks təqdirdə, gələcək müharibələr, o cümlədən ola bilsin, dini müharibələr qaçılmazdır. Ona görə, bax, dini liderlərin Zirvə Görüşünün keçirilməsi belə səviyyədə və belə təmsilçiliklə bir daha bizim dünyada yerimizi və rolumuzu göstərir. Biz bu gün dünya miqyasında çox önəmli ölkəyə çevrilmişik".

Göründüyü kimi, demokratiyanın beşiyi sayılan Avropadan fərqli olaraq, Azərbaycanda bütün dinlərə, etiqad azadlığına təminat verilib. Məhz buna görə, hazırda dünyada multikulturalizmin əsas beşiyi Azərbaycan hesab olunur və bu, Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsinin gücüdür.

Bizə inteqrasiya məkanı kimi göstərilən Avropada isə vəziyyət bunun tam əksinə inkişaf edir. Bu yazıda bir sıra faktları və rəqəmləri diqqətinizə çatdırmağa çalışacağıq. Həmin rəqəmlər və faktlar sübut edir ki, Avropa artıq islamofobiyanın pik həddə çatdığı bir məkana çevrilib. Məsələn, Fransanın İctimai Rəy İnstitutunun (İFOP) bu ayın əvvəlində keçirdiyi sorğu real vəziyyəti özündə əks etdirən faktlarla zəngindir:

- bu ölkədə hər 10 müsəlmandan 4-ü irqi və dini ayrı-seçkiliyə məruz qalıb;*
- ümmümlükdə Fransadakı müsəlmanların 42 faizi həyatlarında bir dəfə də olsa, mənsub olduqları dinə görə ayrı-seçkiliyin qurbanı olublar;*
- onların 28 faizi polis nəzarəti zamanı, 24 faizi iş, 22 faizi isə mənzil axtarışı zamanı ayrı-seçkiliklə üzləşib.*
- Fransada yaşayan hər 4 müsəlmandan biri verbal zorakılığa, yaxud təhqirə məruz qalıb;*
- qeyri-müsəlmanlara qarşı bu hallar 3 faiz təşkil etsə də, müsəlmanlara qarşı 7 faiz olub;*
- bu ölkədə yaşayan müsəlman qadınlar isə kişilərə nisbətən daha çox ayrı-seçkiliyə məruz qalırlar: qadınların 45 faizi, kişilərin 35 faizi.*
- başını örtən müsəlman qadınların 60 faizi həyatlarında bir dəfə də olsa, ayrı-seçkiliyə məruz qalıb, 37 faizi isə təhqir olunub.*

Bütün bunlarla yanaşı, 2015-ci ildən etibarən Avropadakı müsəlmanlara, xüsusilə Yaxın Şərqdə müharibədən xilas olmaq üçün "Köhnə Qitə"yə üz tutmağa məcbur olan miqrantlara qarşı hücumlar kütləvi karakter alıb.

2015-ci ildə Praqada toplantı keçirən "Qərbin İslamlaşmasına Qarşı Vətənsəvər Avropalılar" (PEGİDA) təşkilatının Yaxın Şərqdən və Afrika çöllərindən Avropaya axın edən müsəlman miqrantlara qarşı etiraz aksiyalarının keçirilməsi haqda qərar qəbul etməsi də sözün həqiqi mənasında Avropada multikulturalizmin iflasa uğramaqda olduğunu göstərir. Bu təşkilatın toplantısında "Praqa Deklarasiyası" adlanan sənədin qəbul olunması və həmin sənəddə "Avropanın İslamlaşdırılmasına qarşı savaşımaq hamımızın ortağ məqsədidir" kimi bəyanatların yer alması Avropanın hər tərəfində "müsəlman ovu" başlanmasına səbəb olub. Bu təbliğatın kulminasiya nöqtəsi isə PEGİDA-nın rəhbərlərindən olan Almaniya vətəndaşı Tatyana Festerlinqin başçılıq etdiyi dəstənin Türkiyə-Bolqarıstan sərhədində qeyri-qanuni yollarla Avropaya getmək istəyən müsəlman miqrantları tutaraq, polisə təhvil vermələri və bundan həzz aldıklarını bəyan etmələridir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Almaniya təhlükəsizlik xidmətlərinin yaydığı məlumatlara görə, bu ölkədəki miqrant düşərgələrinə 2014-cü il ərzində 199 hücum olmuşdursa, 2015-ci ildə bu rəqəm 1031-ə yüksəlib. Sonrakı illərdə isə hücumlar artan xəttlə davam edib və getdikcə daha şiddətli hal alıb. Bunu şərtləndirən səbəblərdən biri də Avropadakı "Stop İslam" aksiyasının təkcə yerli əhali tərəfindən yox, həm də dövlət rəsmiləri tərəfindən dəstəklənməsidir. Məsələn, təxminən iki il əvvəl Belçikanın miqrantlarla iş üzrə naziri Theo Françen belə bir çağırış edib: "Miqrantları dənizə tökün, qanunları tapdalayın. Boğulub, boğulmayacaqları məni maraqlandırmır". Bu da onu deməyə əsas verir ki, islamofobiya Avropa siyasətini də ələ keçirib. Son zamanlar Avropalı siyasətçilərin İslama münasibətləri barədə açıqlamaları da bunu sübut edir. Çox təəssüf ki, Theo Françen belə düşünən yeganə siyasətçi deyil.

Bir vaxtlar Fransanın daxili işlər naziri Kristof Kastaner də məktəb gəzintiləri zamanı müsəlman valideynlərinin "dini simvollarının" ictimai yerlərdə qadağan edildiyini bildirmişdi. Avstriyanın keçmiş baş naziri Sebastian Kurz isə "miqrasiyanın və İslamın təbliğ edildiyi məktəblərin ortaya çıxmasının qarşısını təcili almaq lazımdır"-bəyanatı ilə çıxış etmişdir.

Hazırda Avropada islamofobiyanın yayılmasına rəvac verən təkcə siyasətçilər və millətçilər deyil, Avropa ölkələrinin əsas media orqanlarına da bu işdə onlar yaxından kömək edir.

Məsələn, Avstriyanın gündəlik "Kornen Zeitung" qəzetində "Hicab, radikallaşma, məktəblərdə gündəlik həyat" (Headscarf, Radicalization. Everyday Life in Kindergartens) sərlövhəli məqalədə İslama və müsəlman miqrantlara qarşı çağırışlar yer alır.

Belçikanın "Le Soir" qəzeti isə "Belçikalıların 50 faizi müsəlmanlara qarşı sərt siyasətin tərəfdarıdır" (50% of Belgians Favor Very Restrictive Policies Towards Muslims) məqaləsini iri hərflərlə qabardıb.

Viktoriya Feltrin redaktoru olduğu İtaliyanın "Libero" qəzetində dərc olunan "Şiddətə qarşılıq ver" (React with Violence) adlı məqalədə İslam və müsəlmanlar hədəfə götürülüb.

Məlumdur ki, Siyasət, İqtisadiyyat və Cəmiyyət Araşdırmalar Vəqfi (SETA) və "Leopold Weiss İnstitutu"nun 2017 və 2018-ci illərdə Avropada İslamofobiya ilə bağlı birgə həyata keçirdiyi araşdırmalar da Avropanın anti-demokratik mənzərəsini bütün açıqlığı ilə ortaya qoyub.

Onlardan bir-neçə faktı diqqətinizə çatdırırıq:

*-Almaniyanın Kottbus şəhərində misirli tələbə Şaden Mohamed əl-Qohari avtomobillə vurulub;
-Varşavada naməlum şəxs müsəlman qadına fiziki hücum edib və təhqirlər yağdırıb;
-İngiltərənin Briminhem şəhərində 14 yaşlı oğlan uşağını "İdaara Maarif-e-İslam" məscidinin yaxınlığında çoxsaylı bıçaq zərbələri ilə yaralayıblar.*

2017-ci ildə Avropa ölkələrində müsəlmanlara qarşı hücumların statistikasi:

Almaniya - 908;

Polşa - 664;

Hollandiya - 364;

Avstriya - 256;

Fransa - 121;

Danimarka - 56;

Belçika - 36;

Bütün bu statistika Avropa Fundamental Hüquqlar Agentliyinin (FRA) məlumatlarında öz əksini tapıb. FRA anketində qeyd olunub ki, İslamofobiya qurbanlarının yalnız 12 faizinin işinə hüquq-mühafizə orqanlarında baxılıb. Avropada İslamofobiyanın getdikcə yüksəlməsinin səbəblərindən biri də, bu ölkələrdə müsəlmanlara qarşı qanunlar çıxarmasıdır. Bu qanunlar imkan verir ki, həmin ölkələrdə müsəlman miqrantlara ikinci növ insanlar kimi baxılsın.

Məsələn, Avropa Ədalət Məhkəməsi hicabı qadağan edən şirkətlərin ayrı-seçkilik etmədiyinə dair qərar çıxarıb, Avstriya və Rumıniyada hicab qadağan olunub, Latviyada bununla bağlı müzakirələr aparılır, Belçikada isə Qurban bayramında müsəlmanların qurban kəsməsi məhdudlaşdırıb. SETA-nın 2018-ci il hesabatında isə İslamofobiyanın daha da artdığı, hücumların daha da şiddətləndiyi qeyd olunub.

Bütün bunlar Avropada, demokratiyanın beşiyi adlandırılan ölkələrdə müsəlmanlara qarşı baş verənlərdir. Bu hallar bizi "Avropaya inteqrasiya etmək, yoxsa, multikulturalizm kimi bəşəri dəyərlərin inkişafı ilə onlar üçün nümunə olmaq yaxşıdır" kimi sual qarşısında qoyur.

Qeyd olunanlar onu deməyə əsas verir ki, demokratiya pərdəsi ilə maskalanan Avropanın özünün də islah olunmasına ehtiyac var. Bu islaholunma isə yalnız maarifləndirmə yolu ilə həyata keçirildikdə gözlənilən nəticələri verir. Radikal qərarlar isə qarşıdurmanın və islamofobiyanın daha da şiddətlənməsinə səbəb ola bilər. Buna görə də təkəcə ölkəmizdə deyil, həm də dünyanın bütün sivil cəmiyyətlərində Azərbaycan multikulturalizminin, ölkəmizdə mövcud olan dövlət-din münasibətlərinin bir nümunə kimi təbliğinə xüsusi diqqət ayırmaq lazımdır. Bu, son zamanlar Avropada geniş vüsət almaqda olan islamofobiyanın qarşısının alınması baxımından da mühüm addım ola bilər.

**“Paralel”in
Araşdırma Qrupu**

**Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
KİV-ə Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunub**